

Розробка уроку з польської мови для 8 класу

Temat lekcji: Synteza wiadomości o budowie morfologicznej wyrazu i formantach słowotwórczych.

Czas trwania lekcji: 45 min.

Cele lekcji:

poznawczy:

– zapoznanie uczniów z tematem lekcji;
– powtórzenie wiadomości o budowie i znaczeniu wyrazów.

kształcący:

– kształcenie logicznego myślenia;
– kształcenie umiejętności rozróżniania podstawy słowotwórczej i formantu w wyrazach.

wychowawczy:

– utrwalenie pojęć gramatycznych;
– zastosowanie w praktyce wiadomości teoretycznych.

Metody nauczania: pogadanka z elementami heurystyki; praca z podręcznikiem, ćwiczeniowa.

Formy pracy: zbiorowa.

Pomoce: podręcznik gramatyki.

TOK LEKCJI

I. Zapisanie tematu lekcji na tablicy i w zeszytach

II. Przypomnienie przez kilku wybranych uczniów wiadomości o znaczeniu wyrazów

1. Porozumiewamy się za pomocą wypowiedzeń.

– Pytanie:

Z czego składają się wypowiedzenia?

– Odpowiedź:

Wypowiedzenia składają się z wyrazów. Wyrazy są dźwiękowymi znakami przedmiotów, cech, ilości, czynności, stosunków. Wyrazy są znakami, czyli mają znaczenie, coś oznaczają.

– Pytanie:

Co oznaczają takie wyrazy, jak chleb, dom, mądry?

– Odpowiedź:

Wyraz chleb oznacza „pieczywo z mąki i wody, na drożdżach lub zakwasie, wyrobione w bochenki”.

Wyraz dom oznacza „budynek przeznaczony na mieszkania, na pomieszczenia dla zakładów pracy lub instytucji”.

Wyraz mądry – „taki, który dużo wie”.

2. Istnieją również takie wyrazy, których znaczenie rozumiemy dzięki temu, że możemy je odnieść do innych wyrazów: chlebowy „to taki, który odnosi się do „chleba?”, mędrzec, to „ktoś, kto jest mądry”. Takie znaczenie nazywamy **znaczeniem słowotwórczym wyrazu**.

– Pytanie:

Które wyrazy są podzielne słowotwórczo, a które — niepodzielne?

– Odpowiedź:

Wyrazy, których nie możemy odnieść do innych wyrazów, są niepodzielne słowotwórczo.

Wyrazy, które mają znaczenie słowotwórcze i które możemy odnieść do innych wyrazów, są podzielne słowotwórczo.

– Pytanie:

Dlaczego wyraz podzielny słowotwórczo jest wyrazem pochodnym?

– Odpowiedź:

Wyraz podzielny słowotwórczo jest wyrazem pochodnym, ponieważ możemy go odnieść do wyrazu, od którego pochodzi, a który jest dla niego wyrazem podstawowym.

Wyraz pochodny może być równocześnie wyrazem podstawowym dla innego wyrazu.

III. Część ćwiczeniowa

Polecenie:

Podaj odpowiednie wyrazy pochodne i podstawowe.

Wyraz pochodny	Znaczenie słowotwórcze	Wyraz podstawowy
piecyk	mały piec	piec
kocyk	mały koc	koc
aptekarz	ten, kto pracuje w aptece	apteka
malarz	ten, kto maluje	malować
głupiec	ktoś, kto jest głupi	głupi

IV. Przypomnienie przez kilku wybranych uczniów wiadomości o budowie wyrazów

– Pytanie:

Z jakich części składa się wyraz pochodny?

– Odpowiedź:

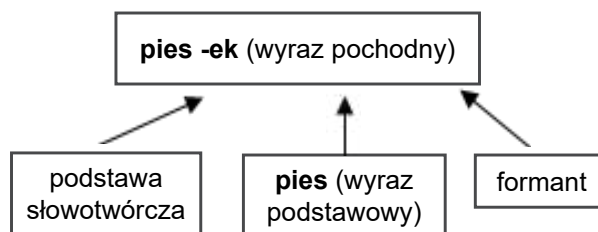
Wyraz pochodny składa się z podstawy słowotwórczej i formantu.

– Pytanie: Jak nazywamy część wyrazu pochodnego, która jest wspólna dla wyrazu pochodnego i podstawowego?

– Odpowiedź: Podstawa słowotwórcza.

– Pytanie: Za pomocą jakiego elementu został utworzony wyraz pochodny i jakim różni się on od wyrazu podstawowego?

– Odpowiedź: Formantu.

V. Część ćwiczeniowa

Polecenie:

Podane wyrazy podziel na podstawę słowotwórczą i formant. Wypisz osobno różne rodzaje formantów (przyrostki, przedrostki).

Rodzaje formantów	Formant	Podstawa słowotwórcza
przedrostek przyrostek	bez – – ny	dom –
przyrostek	– ina	chłop –
przedrostek	do –	dawać
brak cząstki	∅	dźwig
cząstka o	∅	kamień – łom
przyrostek	– arz	młyn –
przedrostek przyrostek	po – – ić	czerń –
przedrostek	po –	znać
przedrostek cząstka o	– owy	przód – język

VI. Podsumowanie lekcji

– Pytanie:
Czym się różni podstawa słowotwórcza od wyrazu podstawowego?

– Odpowiedź:
Podstawa słowotwórcza może się różnić od wyrazu podstawowego obocznościami.

Polecenie:
Wypisz oboczności, którymi różnią się podstawy słowotwórcze wyrazów pochodnych od tematów wyrazów podstawowych.

biały	– bielić	(wymiana a: e; ł: l);
siedzieć	– siedło	(wymiana e: o; dz: d);
podskoczyć	– podskok	(wymiana cz: k);
wiatr	– wietrzyk	(wymiana a: e; r: rz);
szary	– szarzysta	(wymiana r: rz);
kot	– kocina	(wymiana t: c);
gromadzić	– gromadzenie	(wymiana i: e);
ściana	– ścienny	(wymiana a: e).

VII. Zadanie domowe

Розробка уроку з польської літератури для 8 класу

Temat lekcji: Jaką rolę pełni w powieści S. Żeromskiego „Syzyfowe prace” lekcja języka polskiego.

Czas trwania lekcji: 45 min.

Cele lekcji:

poznawczy:

- zapoznanie uczniów z tematem lekcji;
- kreślenie przez uczniów obrazu szkoły rosyjskiej w Królestwie Polskim;
- zapoznanie dzieci z metodami rusyfikacji.

kształcący:

- kształcenie umiejętności wyszukiwania w tekście fragmentów i ich interpretacja;
- rozwijanie zamiłowania do estetycznego wystawiania się w mowie i piśmie;
- umiejętność analizy i interpretacji dzieła literackiego;
- sporządzanie notatki;
- umiejętność zrozumienia sensu bohaterstwa, patriotyzmu.

wychowawczy:

- kształcenie postawy patriotyzmu i poczucia narodowości;
- docenianie wartości ojczystej kultury, literatury.

Metody nauczania: pogadanka.

Formy pracy: zbiorowa, indywidualna.

Pomoce: tekst utworu S. Żeromskiego „Syzyfowe prace”.

TOK LEKCJI

I. Czynności porządkowo-organizacyjne

II. Zapisanie tematu lekcji na tablicy i w zeszytach

III. Przypomnienie przez kilku wybranych uczniów obrazu szkoły rosyjskiej w Królestwie Polskim

1. Wiejska szkoła w Owczarach ma na celu wynarodowienie ludności wiejskiej; Wiechowski, gorliwy rusyfikator, uczy czytania i pisania po rosyjsku oraz śpiewy w języku rosyjskim w celu „wciósania w ucho pieśni cerkiewnej”, gdy się prywatnie zajmuje Marcinkiem, także uczy go po rosyjsku.

2. Gimnazjum w Klerykowie:

- zasada selekcji uczniów do klasy wstępnej odbywa się według stopnia zamożności rodziców; manipulacje Borowiczowej w celu umieszczenia syna w gimnazjum, łapówka w formie korepetycji;
- język rosyjski językiem wykładowym, oprócz religii; przygotowanie się z języka rosyjskiego pochłania uczniom najwięcej czasu, przedmiot nie cieszy się ich sympatią;
- nie wolno mówić w szkole po polsku, tylko po rosyjsku;
- język polski przedmiotem nadobowiązkowym; uczoneo rozbiórów gramatycznych w języku rosyjskim i tłumaczono teksty polskie na język rosyjski;
- zapraszano uczniów do teatru, częstowano słodyczami i przedstawiano wysokim osobistościom;
- na lekcjach historii nauczyciele kpią sobie z dziejów Polski, ukazując jej nieudolność do samodzielnego bytu państwowego; historii mogą uczyć tylko Rosjanie;
- wpajano uczniom, że wszystko co polskie jest złe i zacofane;
- panuje metoda pamięciowa służąca dziełu rusyfikacji;
- istnieje przewaga języka greckiego i łaciny nad przedmiotami matematyczno-fizycznymi i ogromna lektura z literatury rosyjskiej;